

Stavanger, 26/5-23

Innspill fra Lesesenteret til regjeringens arbeid med ny leselyststrategi

1. Hva mener du/dere er de største utfordringene knyttet til lesing og leselyst?

Det trengs større bevissthet rundt, og mer kunnskap om, hvorfor lesing er viktig og videre, hvorfor sette av tid til lesing i henholdsvis barnehage, skole og SFO. Lesing prioriteres for lett bort fordi det tar tid. Når lesing prioriteres bort er det et signal til barna om at lesing har mindre verdi.

Mange lærere lurer på hva elevene trenger for å bli motivert og hvordan de konkret kan jobbe for å vekke og opprettholde leselyst i klasserommet.

For skolens vedkommende er det også sentralt å merke seg at det ikke nødvendigvis er en motsetning mellom arbeid som har som mål å skape leselyst og undervisning ellers. Det viktigste er ikke leselyst, men gode leseopplevelser og god undervisning som åpner dører og skaper interesse for læring – og lesing. Det viktige deretter er å ha gode rom og strukturer for å fange den gryende interessen og dyrke den videre. Dette, på en skole hvor tid til lesing er så innarbeidet at det er en del av kulturen. På en slik skole er det også gode muligheter for at leselysten vokser fram.

En siste utfordring er den store variasjonen når det kommer til hva et skolebibliotek i praksis er. Fra en kasse med bøker til et skolebibliotek med 100 % personalressurs og tilgang på god, ny litteratur. Strategien signaliserer at den skal «sikre at alle elever har tilgang til skolebibliotek». Hva er det å «sikre» og hva betyr egentlig «tilgang»? Denne formuleringen tolkes ulikt fra rektor til rektor, med den konsekvens at variasjonen er enorm.

2. Hva vil være de viktigste målgruppene for strategien?

Det må være en bred satsing. Hoveddelen av satsingen bør være rettet mot barnehage, skole og SFO, hvor barnehage- og skoleeier og -leder må adresseres særlig. Samlet representerer disse arenaene ulike måter å arbeide med leselyst på. En del av satsingen bør også være rettet mot helsestasjonen som i sine møter med foreldre kan formidle kunnskap om hvorfor og hvordan lese sammen med barnet sitt.

3. Hva bør de viktigste tiltakene i strategien være?

Tiltakene handler om tid, god litteratur, elevenes behov og lærernes handlingsgrunnlag og det er helt avgjørende at disse fire ses i sammenheng:

Forventning om å øremerke tid til lesing i barnehage, skole og SFO.

Skolebibliotek med tilgang på god litteratur, som for eksempel kulturfondbøker, med skolebibliotekar som har tid nok til å drifte, formidle og samarbeide med læreren – på alle skoler.

Å skape en forståelse for hvilke mekanismer pedagoger må spille på for å vekke og opprettholde interesse for lesing. Her trengs gode tips til bruk i barnehage, skole og SFO, utarbeidet i samarbeid mellom erfarne lærere og lese- og motivasjonsforskere.

Strategien bør være en nasjonal satsing, fordi det gir et tydelig signal om hvor viktig lesing er. Det kan ikke bare være opp til den enkelte barnehage og skole lokalt å avgjøre om de har lyst til å delta, og hvordan.

4. Har dere gode eksempler på hva som bidrar til leselyst?

Langsiktig arbeid med lesing, leserutiner i barnehagen og timeplanfestet tid på skolebiblioteket for alle klasser hvor det blir formidlet litteratur og gitt god tid til lesing. Gamlebyen skole som vant biblioteksprisen for 2022 er et godt eksempel på hvordan dette kan gjøres. Det finnes flere. Godt utvalg av litteratur tilpasset ulike lesere og tilgang til denne litteraturen. Engasjerte voksne i barnehage, skole og SFO som er gode rollemodeller.

Gode litterære fellesopplevelser, for eksempel ved å lese og samtale om tekster.

Vi har ved flere anledninger løftet fram kultur for lesing-perspektivet. Det er likevel lett for at kultur for lesing bare blir en tom frase, derfor må strategien synliggjøre hva dette er i praksis. Alt i alt så handler dette om holdninger til lesing, tid til lesing, tilgang til bøker og formidling av bøker, og ikke minst langsiktighet – at lesing blir prioritert over tid. På denne måten gis lesing verdi. Derfor foreslår Lesesenteret *Tid for lesing* som navn på strategien.

5. Hva bør gjøres videre?

Lesesenteret mener at strategien bør følges opp med tilbud om kompetanseutvikling for barnehage, skole og SFO.

Det bør lages ressurser som synliggjør hvorfor og hvordan en kan jobbe med å skape en kultur for lesing og hvordan skape interesse for lesing. Lesesenteret samarbeider allerede med mange barnehager og skoler og kan bidra inn i dette arbeidet.

Oppsummert:

Det å arbeide med leselyst er mer enn bare enkeltstående aktiviteter og tilfeldige lesetimer, og mer enn barnas umiddelbare lyst eller ikke-lyst til å lese. Det er derimot et helhetlig arbeid hvor det å skape interesse for lesing integreres i planarbeidet fra starten av.

På vegne av Lesesenteret,

Kjersti Lundetræ

Senterleder og professor